

Чабан В.А.

студентка,

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

ФОРМУВАННЯ МЕРЕЖЕВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Варто зауважити, що ще до кінця ХХ ст. сформувалася думка про те, що суспільство змінилося через певні зміни в тих чи інших сферах життєдіяльності людини. Мережеве суспільство, на яке буде звертатися увага, є складовою цілісної концепції інформаційного суспільства. Саме Мануель Кастельс почав досліджувати суспільство «мережєвих систем» ще в 1990-х рр. На сьогодні його концепція мережевого суспільства займає досить важливе місце в соціально-філософському знанні та це дає змогу аналізувати твердження філософа та звертати увагу на ті чи інші питання стосовно його теорій. Кожне суспільство має свої відповідні характеристики, серед яких є й проблеми, на які необхідно звертати увагу сьогодні, щоб намагатися вирішити або сприяти вирішенню тих чи інших проблем суспільства. Пропонується наступне питання для розгляду –

в сучасному суспільстві існує велика кількість інструментів комунікації. Поступове впровадження технологій в життя людства зумовило трансформацію комунікативної взаємодії, що сприяло на зміну соціальної комунікації.

Ідея «мережевого суспільства» М.Кастельса представлена в його декількох напрацюваннях: «The Information Age: Economy, Society and Culture», «Networks of Outrage and Hope: Social Movements in the...», «The Internet Galaxy», «The information society and the welfare state» та «Communication Power». Він прагне інтерпретувати сучасне суспільство, яке знаходиться під впливом відповідних глобалізаційних та інформатизаційних процесів. Його переконання про «мережевий характер» суспільства цілком переконлива, однак, відповідно до такого судження, виокремлюється й «мережева комунікація». Саме мережі, пише М.Кастельс, складають нову соціальну морфологію наших суспільств, а розповсюдження «мережевої» логіки значною мірою визначається на ході та результаті процесів, пов'язаних з виробництвом, повсякденним життям, культурою і владою [1, с. 494]. Він підкреслював саме на одночасній трансформації змін в культурі, політиці, економіці, адже саме стрімкі зміни одночасно в декількох сферах життєдіяльності людини вплинули на суспільство. Безумовно така теорія суспільства вимагає своєї комунікативної теорії. Спираючись на твердження М.Кастельса, одним із факторів становлення сучасного суспільства є саме збільшення частки комп'ютерних комунікацій. Безумовно, що передумовою цього є створення глобального комунікативного простору [2, с. 91]. Сучасник української наукової думки Махній М.М. визначає значну роль в формуванні такого суспільства відіграють сучасні комунікації, особливо мережевого типу на зразок інтернету [3, с. 14]. Відповідно до такого розуміння зазначених науковців, утворився новий комунікативний інтернет-простір, який вплинув на зміну самої соціальної реальності.

Мережева логіка нового типу комунікації охопила всі сфери життєдіяльності людини: сьогодні можна знайти будь-який державний документ МОН, можна зв'язатися з фахівцем з флористики, можна переконатися в волонтерській роботі завдяки покращенням комп'ютерних технологій. Сьогодні виникає суспільство, ціннісні орієнтири якого вже залежать від нового комунікативного простору. Це можна аргументувати наступним. Спираючись на теорію «комунікативної дії» та теорію «деліберативної політики» Юргена Габермаса, який на сьогоднішній день є доволі важливою постаттю в практичній та комунікативній філософії, варто зауважити, що публічна комунікативна взаємодія є гарантом формування суспільної думки. Суспільна думка, на думку Ю. Габермаса, займає важливу роль в організації ефективного політичного та комунікативного процесу. Публічний дискурс зумовлює

можливий вплив одного суб'єкта комунікативної дії на іншого. Теорія дискурсу зумовлює доволі високий рівень «інтерсуб'єктивних процесів» [4, с. 395]. Суб'єкти публічного дискурсу повинні приводити раціональні твердження, аргументуючи їх належним чином. Окрім цього вони мають вислуховувати один одного, відповідно до принципу публічності. Лише за такої умови можлива ефективна комунікативна взаємодія, відповідно до теорії комунікативної дії Ю. Габермаса. Однак будь-який публічний акт комунікативної дії може викликати трансформацію поглядів, ідей. В результаті вдалого результату суб'єкти комунікативної дії досягають консенсусу, що сприяє формуванню суспільної думки, що в свою чергу сприяє на формування нових пріоритетних цінностей. Так само ціннісні орієнтири мережевого суспільства залежать від трансляції тієї чи іншої інформації в мережах.

Відповідно до теорії мережевого суспільства М. Кастельса, суспільство постає як суспільство «мережевих індивідів», які взаємодіють через нові бездротові інструменти комунікації, що сприяє «інмутації» [3, с. 32]. Тож наступне на що хотілося б звернути увагу появу «мережевого індивідуалізму». Хочу звернути вашу увагу на протилежну думку, яка можливо більш влучно відповідає опису суспільства. На презентації своєї нової книги «Нетократія» О. Бард зазначив, що сьогоденне суспільство вже складається не з індивідів, а з «дивідів». Сучасне суспільство вже не поділяється на індивідів, через мережеве суспільство багато що вплинуло на характер комунікації та навіть соціалізації. «Дивідів» можна охарактеризувати тим, що вони в різних мережах позиціонують себе зовсім по-різному.

Таким чином, теорія мережевого суспільства Мануеля Кастельса займає важливу роль в соціальній філософії. Вплив ідей М. Кастельса обговорюється досить активно за останні роки. Сучасні науковці активно поширюють статті про кіберпсихологію, інтернет-дискурсивні практики, про цифрову культуру, про архітектуру мережевого суспільства та про кіберпристрасті. Ми визначили, що мережеве суспільство вплинуло на комунікацію. Це зумовило виникнення мережевої комунікації, яка має свої особливості та формує простір для мережевих індивідів. Однак чи все ж мережеве суспільство формує «дивідів» чи індивідів – досі питання, яке вимагає розгляду. Це питання залишається відкритим для подальшого дослідження та публічного обговорення під час круглих столів.

Список використаних джерел:

1. Кастельс М. Становление общества сетевых структур. *Новая постиндустриальная волна на Западе. Антология* / Под редакцией В.Л. Иноземцева. Москва : Academia, 1999. 640 с.

2. Савельєва Т.П. Сучасне мережеве суспільство: проблеми визначення. *Сучасне суспільство: політичні науки, соціологічні науки, культурологічні науки* : зб. наук. праць. Харків, 2012. Вип. 1. С. 87–92.

3. Махній М.М. Мережеве суспільство : кіберпсихологічний путівник. Київ : Academia, 2018. С. 176.

4. Хабермас Ю. Что такое «делиберативная политика»? *Вовлечение другого. Очерки политической теории*. СПб. : Наука, 2001. С. 381–415.